PLEIT not a

OCW

Pleitnota namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum : 15 november 2006
Zitting : Rechtbank Utrecht, Sector bestuursrecht
Onderwerp : vm. verkeersbrug bij Vianen als enkelvoudig object
vm. verkeersbruggen bij Vianen en Zaltbommel als complex-onderdeel
Eiser : Stichting Boogbrug Vianen te IJsselstein
Procedurenrs : SBR 06/2826 (brug bij Vianen als enkelvoudig object)
SBR 06/3116 (brug bij Vianen als complexonderdeel)
SBR 06/3180 (brug bij Zaltbommel als complexonderdeel).

Edelachtbaar College

In de voorliggende gecombineerde behandeling zijn twee zaken aan de orde met betrekking tot de beslissingen op bezwaar die de staatsecretaris heeft genomen inzake de verzoeken om bescherming van de verkeersbruggen over de Waal bij Zaltbommel en over de Lek bij Vianen.
1e de brug bij Vianen als enkelvoudig object.
2e de bruggen bij Vianen en Zaltbommel als onderdeel van de aanvraag tot complexbescherming van een groep van 12 bruggen.

Ik begin met de beslissing op bezwaar van 12 juni 2006, waarbij het bezwaar tegen de afwijzing van het beschermingsverzoek terzake de oude brug over de Lek tussen Vianen en Nieuwegein ongegrond is verklaard.
Het primaire besluit dateerde van 23 augustus 2005.

In het geding is de inhoudelijke beoordeling van de brug bij Vianen of de staatssecretaris, thans de minister, de aanvraag inzake deze brug als enkelvoudig bouwwerk terecht voor bescherming als rijksmonument heeft kunnen afwijzen en in bezwaar dit standpunt heeft mogen handhaven.

In de primaire beslissing is een genuanceerd beeld gegeven van de waardering.
Ik citeer de eindconclusie:
"*Alhoewel de brug cultuurhistorische waarden bezit als onderdeel van het Rijkswegenplan en vanwege de afleesbaarheid van de typologische ontwikkeling van de Nederlandse bruggenbouw, vormt de brug geen aanvulling op het reeds van rijkswege beschermde bestand van vergelijkbare bruggen*".

Ik vat de overwegingen tot het afwijzende waardeoordeel samen :
de onderhavige brug is een variant op het veel voorkomend type van boogbrug met trekband, waarvan exemplaren uit het Rijkswegenplan 1927 beschermd zijn [Zwolle en Hendrik-Ido-Ambacht/Alblasserdam]. Het feit dat de beide bogen zijn uitgevoerd als vollewandboog in plaats van een vakwerkboog is een onvoldoende reden om deze brug daarmee een afzonderlijke status van rijksmonument te verlenen.
Technisch-constructief is er geen sprake van een bijzondere vernieuwende aanpak. Uit de analyse van de door bezwaarde aangeleverde stukken blijkt dat de keuze voor een uitvoering van de bogen door middel van kokers of zgn. vollewandboog, voornamelijk is bepaald door de overweging om met deze eenvoudige vormgeving -- in tegenstelling tot de vakwerkliggerbruggen -- een rustige aanblik in het rivierlandschap te verkrijgen.
Voor het overige is er nogal wat afbreuk gedaan. De estetische waardering is aangetast door zowel de wijzigingen aan de brug zelf ten opzichte van het oorspronkelijke concept als met name

ook door de vlak er naast gesitueerde dubbele nieuwe verkeersbrug van de A2 autoweg. Tevens waren alle uitgebrachte adviezen van de gemeente Nieuwegein en Vianen, de Raad voor Cultuur en de provincie negatief.
Eiser gaat in haar motivering van het beroepschrift op de totstandkoming van de gemeentelijke adviezen en de raad voor Cultuur in, en is van mening dat deze adviezen niet in redelijkheid tot het uitgebrachte advies hebben kunnen komen.
Reeds de commissie heeft ten aanzien van dit argument overwogen dat de weging van argumenten tot een ander besluit heeft geleid dan door bezwaarde was gewenst, maar dat zulks niet afdoet aan de inhoud van het uitgebrachte advies.
Opmerkelijk is verder, zoals ik in mijn verweer aan de Commissie bezwaarschriften d.d. 28 feb.2006 (inventarislijst nr. D 23) op blz. 11 heb aangestipt, dat bij de oorspronkelijke waardering in 1999 door de Nederlandse Bruggen Stichting, welke bezwaarde als onderbouwing heeft gehanteerd voor haar aanvraag, de ensemblewaarden in alle opzichten als niet van toepassing werd verklaard. De slotaanbeveling van het waarderingsrapport luidde dat de brug te Vianen in samenhang moest worden gezien met de overige bruggen over de grote rivieren uit het Rijkswegenplan 1927, waarna in overleg met de beheerder een aantal bruggen kan worden geselecteerd.
Dat laatste is gebeurd – namelijk de IJsselbrug bij Zwolle, de Waalbrug bij Nijmegen en de brug over De Noord bij Hendrik-Ido-Ambacht/Alblasserdam - en niet valt uit te sluiten dat de thans voor 7 bruggen in behandeling zijnde aanvraag als gevolg van de complexaanvraag alsnog tot bescherming van één of meer bruggen leidt.

Het advies van de Commissie voor de bezwaarschriften van 4 mei 2006 wijdt op blz 10 t/m 12 uitvoerig aandacht aan de beoordeling van de brug bij Vianen als enkelvoudig object en komt tot het advies om het bezwaarschrift dienaangaande ongegrond te verklaren.
In de overwegingen wordt eerst opgemerkt dat de minister een terughoudend aanwijzingsbeleid wenst te voeren.
Ik voeg hier aan toe dat immers in beginsel de inventarisatie van de belangwekkende bouwkunst tot 1940 binnen het kader van het MSP in ons land is voltooid en is het beleid erop gericht alleen bij uitzondering nog objecten uit die periode als aanvulling op het bestaande monumenten-register toe te laten.
De Minister zal derhalve ten aanzien van de bruggen alleen objecten toevoegen die een onmiskenbare lacune vervullen in het bestand van reed beschermde objecten uit de betrokken categorie. Bezwaarde heeft met het argument dat de brug bij Vianen als vollewandboogbrug is uitgevoerd niet kunnen overtuigen dat de brug hiermee een zodanig noodzakelijke aanvulling op het beschermde bestand vormt dat de minister de aanvraag in redelijkheid niet heeft kunnen afwijzen.
De commissie wijst er op dat het gebruik van stalen kokers voornamelijk is bepaald door vormgevingsaspecten, maar dat het voor het overige een variant is op een veel voorkomend type van constructie, te weten de boogbrug met trekband, waarvan bij Zwolle en Alblasserdam voorbeelden zijn beschermd. De brug bij Vianen is niet werkelijk uniek te noemen.
In mijn verweerschrift aan uw rechtbank heb ik aangegeven dat alle bruggen in constructieve of estetische uitvoering wel iets van elkaar verschillen, maar dat het monumentenregister er niet op is gericht van alle subcategorieën een exemplaar op te nemen als ware het een museale verzameling.

Bovendien is de brug bij Vianen in zijn huidige vormgeving als gevolg van aanpassingen in de loop der tijd nogal aangetast. Ook van een vrije ligging in het landschap is geen sprake meer, door de bouw van twee naastgelegen nieuwe verkeersbruggen. De belevingswaarde is veranderd.
Eiser bagatelliseert deze aspecten naar mijn indruk nogal in haar aanvullend beroepschrift.
Ik verwijs op dit onderdeel naar mijn verweerschrift van 11 oktober 2006.

Tot zover mijn opmerkingen t.a.v. de brug bij Vianen als enkelvoudig object.

Ten aanzien van de tweede vraag die hier aan de orde is, kan ik kort zijn.

Aan de Minister werd de eis gesteld een beslissing te nemen op de aanvraag van 29 september 2005 inzake de aanvraag als complex. Dat is bij besluit van 1 juni 2006 gebeurd.
Onderdeel van deze complex-aanvraag vormden de bruggen bij Vianen en Zaltbommel.
Deze twee bruggen maken derhalve impliciet onderdeel uit van de beslissing van 1 juni 2006.
Naar mijn oordeel kon de minister daarmee bij de thans bestreden beslissing op bezwaar van 7 respectievelijk 17 juli 2006 verwijzen naar de genomen beslissing terzake het complex.
Er is geen sprake van ontduiken van enige procedure of weigeren op een inhoudelijke beoordeling in te gaan.
De toetsing van de bruggen als vermeend complex-onderdeel, maakt deel uit van de integrale beoordeling of de aanvraag als complex überhaupt mogelijk dan wel wenselijk is.
En die vraag is ontkennend beantwoord zoals u weet.

Ik ben derhalve van mening dat de beide beroepen dienen te worden verworpen.

M.J. Sypkens Smit
(procesgemachtigde)